

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1999. – С. 668–684.
2. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики : учебник / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – С. 7.
3. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М., 1981. – С. 74–75.
4. Глазова С. М. Зумовленість пояснення комунікативною спрямованістю висловлення / С. М. Глазова // Актуальні проблеми синтаксису: матеріали Міжнародної наукової конференції / Укл. Гуйванюк Н. (наук. ред.) – Чернівці : РУТА, 2006. – С. 143–146.
5. Гордон Д., Лакофф Дж. Постулаты речевого общения / Д. Гордон, Дж. Лакофф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16. – С. 276–302.
6. Комина Н. А. Систематика коммуникативно-прагматических типов высказывания / Н. А. Комина // Прагматические аспекты функционирования языка. – Барнаул : Алтайский гос. ун-т, 1983. – С. 93–101.
7. Матезиус В. О. О так называемом актуальном членении предложения / В. О. Матезиус // Пражский лингвистический кружок. – М. : Наука, 1967. – С. 239–245.
8. Падучева Е. В. Актуализация предложения в составе речевого акта / Е. В. Падучева // Формальное представление лингвистической информации. – Новосибирск : ВЦ СО АН СССР, 1982. – С. 38–63.
9. Серль Дж., Вандервекен Д. Основные понятия исчисления речевых актов // Новое в зарубежной лингвистике / Дж. Серль, Д. Вандервекен. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 18. – С. 242–263.

УДК 615.1:58]:378.147–057.875

*Гонтова Т.М., Гапоненко В.П., Мала О.С.,
Руденко В.П., Проскуріна К.І., Машталер В.В., Козира С.А.*
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАЦЕВТИЧНА БОТАНІКА» ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ФАКУЛЬТЕТУ З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

У статті обговорюються принципи організації викладання і впровадження нових, сучасних методичних підходів з дисципліни «Фармацевтична ботаніка», які дозволяють поліпшити якість і ефективність освіти у здобувачів вищої освіти факультету з підготовки іноземних громадян у Національному фармацевтичному університеті.

Ключові слова: іноземні студенти, фармацевтична ботаніка, іспит «Крок», критерії оцінювання, контроль знань.

В статті обсягаються принципи організації преподавания и внедрения новых, современных методических подходов по дисциплине «Фармацевтическая ботаника», которые позволяют улучшить качество и эффективность образования у соискателей высшего образования факультета по подготовке иностранных граждан в Национальном фармацевтическом университете.

Ключевые слова: иностранные студенты, фармацевтическая ботаника, экзамен «Крок», критерии оценивания, контроль знаний. *Annotation. The article discusses the principles of the organization of teaching and introducing new, modern methodological approaches to the discipline "Pharmaceutical Botany", which can improve the quality and effectiveness of education among higher education applicants of the faculty for training foreign citizens at the National University of Pharmacy.*

Keywords: foreign students, pharmaceutical botany, examination "Krok", assessment criteria, knowledge control.

Підготовка іноземних студентів у НФаУ є однією з важливих форм міжнародного співробітництва з країнами світу. Кількісні показники чисельності

іноземних здобувачів вищої освіти у ВНЗ враховуються при визначенні різноманітних рейтингів та свідчать про престижність і популярність навчального закладу, тому проблема навчання в Україні іноземних здобувачів вищої освіти (ЗВО) є актуальною [2, с. 235].

За останні роки кількість іноземних ЗВО, що навчаються у вищих навчальних закладах України, значно збільшилася. Так, наприклад, у 2018 році кількість іноземних ЗВО в Україні становила 66 310 осіб [1].

Кожного року ряди здобувачів вищої освіти ЗВО Національного фармацевтичного університету поповнюються все більшою кількістю іноземних ЗВО, які приїжджають з країн Азії і Африки. Серед навчальних дисциплін, що викладаються в НФаУ, є і дисципліна «Фармацевтична ботаніка», яка є базовою медико-біологічною дисципліною медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, пов'язана з хімією, біологією, фармакогнозією, фітотерапією, технологією фітопрепаратів, косметологією та іншими дисциплінами. Вона закладає знання та практичні навички, які знаходять втілення і поповнення при розгляді питань пошуку джерел природних біологічно активних речовин, їх біосинтезу, виділення, встановлення структури та властивостей, виготовлення фітопрепаратів, їх застосування, тощо [4, с. 6]. Успішне вивчення «Фармацевтичної ботаніки» є запорукою отримання знань з фармакогнозії, ресурсознавства, технології фітопрепаратів, та інших, успішної здачі ліцензійного іспиту «Крок-1» у подальшому.

Як показує досвід, основна складність в успішному навчанні іноземних ЗВО полягає в кардинальній відмінності мов і культури. Тому допомога та підтримка з боку викладача особливо важлива під час адаптації молоді в новому середовищі [3, с. 131].

Аналізуючи багаторічний досвід роботи викладачів кафедри з іноземними студентами, видно, що для успіхів у викладанні педагогам необхідно знайти правильний стиль відношень студент-викладач, враховувати традиції та національні особливості країни, звідки приїхав студент, бути особливо уважним, тактичним, доброзичливим, але дотримуючи при цьому певну дистанцію. Важливим є допомога в створенні більш комфортних умов навчання та проживання в новому соціальному середовищі.

Обов'язковою складовою частиною державної атестації для присвоєння кваліфікації провізора є тестовий ліцензійний іспит «Крок-1», мета якого встановити відповідність рівня професійних і фахових знань і вмінь ЗВО мінімально необхідному рівню знань згідно державним кваліфікаційним вимогам. При підготовці студентів викладачами використовується лексичний мінімум, який містить слова, що найчастіше зустрічаються при вивченні дисципліни. Паралельно використовуються словники ботанічних термінів, посібники з урахуванням у них збільшення частини наочних схем, таблиць, фотографічних матеріалів, гербаріїв, які підвищують наочність і доступність тем, що вивчаються. Використання наочного матеріалу, методичних рекомендацій щодо виконання самостійної та аудиторної роботи російською та англійською мовами, створених викладачами кафедри, показало, що іноземні студенти з великим бажанням користуються подібними матеріалами [5-9].

Дисципліна «Фармацевтична ботаніка» включає 1 або 2 модулі, які розбиті на 3 змістових модулі в кожному. Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни розроблені відповідно до положення щодо

порядку оцінювання знань здобувачів вищої освіти при кредитно-модульній організації навчального процесу в НФаУ. Максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за кожний опанований модуль – 100 балів. Рейтингова оцінка з модулю визначається як сума балів поточного і підсумкового контролів. При оцінюванні успішності навчання здобувача вищої освіти враховується його теоретична підготовка і практичні вміння.

Як показує досвід, контроль знань студентів доцільно проводити на кожному практичному занятті у вигляді усного опитування, диктантів, письмового тестування при завершенні вивчення кожної теми. Обов'язковим є додатковий комп'ютерний контроль тестів до ліцензійного іспиту «Крок-1» окремо вивчених тем. Це дозволяє відслідковувати можливі проблеми при засвоєнні теоретичного матеріалу іноземними студентами і своєчасно вирішувати питання, які виникають у процесі закріплення знань.

Особливо важливим моментом в навчальному процесі є організація самостійної позааудиторної роботи студентів. Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час, тому вирішення завдань сучасної освіти є неможливим без підвищення ролі самостійної роботи у навчальному процесі.

При користуванні системою навчання Moodle, а також інформацією, яку викладено на сайті кафедри ботаніки НФаУ (календарні плани лекційних та практичних занять, теоретичні питання щодо самостійної підготовки, поточного та підсумкового модульного контролю, обов'язковий рейтинг оцінювання кожного заняття, тощо) у ЗВО з'явилась можливість у будь-який час і в будь-якому місці самостійно протестуватися з підготовлених тем, звернути увагу на допущені помилки, проаналізувати їх, продивитися правильні відповіді, а також пройти пробне тестування з тестів «Крок». Наведені у електронній системі тести розподілені окремо на два розділи – самопідготовка і тестування вдома та контрольне тестування в аудиторії у присутності викладача. Такий підхід дозволяє оптимізувати як самостійну роботу, так і роботу на практичних заняттях.

Таким чином, використання наведених принципів організації процесу навчання та впровадження сучасних методичних підходів дозволяє покращити якість і ефективність освіти студентів факультету з підготовки іноземних громадян НФаУ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні статистично-аналітичні показники надання освітніх послуг іноземцям [Електронний ресурс] / Український державний центр міжнародної освіти // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу :<http://intered.com.ua>.
2. Грицик Т. А. Психолого-педагогічні особливості навчання вищої математики студентів-іноземців / Т. А. Грицик // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014.– № 5 (39). – С. 235 – 245.
3. Іваноньків О. Адаптація іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України / О. Іваноньків // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів у європейському освітньому просторі : міжнар. наук.-метод. конф., 13-16 трав. 2014 р. : матеріали – Т., 2014. – С. 130 – 133.
4. Медицинская ботаника = Botanique Medicale = Медицинская ботаника: [учеб. для студентов ВУЗов] / А. Г. Сербии, Л. М. Серая, Н. М. Ткаченко, Т. А. Слободянюк; под общей ред. Л. М. Серой. – Х. : Изд-во НФаУ: Золотые страницы, 2003. – 364 с.
5. Тестовые задания по медицинской ботанике для подготовки к лицензионному экзамену Крок 1 (ботаника) : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. зав. / [Т. Н. Гонтовая, Л. М. Серая, Т. В.

Опрошанская и др.]; под ред. проф. Т. Н. Гонтовой, доц. Л. М. Серой, доц. Т. В. Опрошанской. – Харьков : НФаУ: Золотые страницы, 2017. – 133 с.

6. Фармацевтическая ботаника. Анатомия и морфология растений. Систематический обзор лекарственных растений с элементами фитоэкологии и ценологии : метод. рек. к самоподготовке и выполнению аудиторных работ соискателями высшего образования 2 курса факультета по подготовке иностранных граждан специальности «Фармация, промышленная фармация» образовательной программы «Фармация» / [Т. М. Гонтовая, В. П. Гапоненко, В. П. Руденко, Л. М. Серая и др.] – Х. : НФаУ : ЧП «Есин», 2018. – 101 с.

7. Фотогербарий лекарственных растений = Photoherbarium of medicinal plants : учеб. пособие для студентов вузов / [Т. Н. Гонтовая, А. Г. Сербин, В. П. Руденко и др.]; под общ. ред. проф. Т. Н. Гонтовой, В. П. Руденко. – Харьков : НФаУ : Золотые страницы, 2017. – 240 с.

8. Pharmaceutical botany. Morphology of the generative organs. Plant systematics : [methodical instruction for practical classes for higher education students of the 2nd course] / Т. М. Gontova, V. P. Gaponenko., V. V. Mashtaler, O. S. Mala. – Kh. : PC Esin, 2018. – 47 p.

9. Pharmaceutical botany : [textbook] / Т. М. Gontova, A. H. Serbin, S. M., Marchyshyn, V. P. Rudenko: edited by Т. М. Gontova. – Ternopil. : TSMU, 2013. – 380 p.

УДК 811.124.02:80

Гончарова Н.А.

Учреждение образования «Белорусский государственный медицинский университет», г. Минск

КОНЦЕПТ «ЖЕНЩИНА» В ЛАТИНОЯЗЫЧНОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ

Стаття присвячена гендерній оцінці особистості жінки в античному суспільстві, яка віддзеркалена в латиномовних фразеологічних висловах – узагальнених уявленнях про поведінку чоловіка та жінки.

***Ключові слова:** гендерний стереотип, жінка, дружина, чоловік, афоризми, вислови, прислів'я, протиставлення.*

This article is devoted to gender estimation of woman personality in the antique society, what is reflected in Latin speaking sayings that is generalized ideas of man's and woman's behavior.

***Keywords:** gender stereotype, woman, wife, man, aphorism, saying, proverb, opposition*

Статья посвящена гендерной оценке личности женщины в античном обществе, отраженной в латиноязычных фразеологических высказываниях – обобщенным представлениям о поведении мужчины и женщины.

***Ключевые слова:** гендерный стереотип, женщина, жена, муж, мужчина, афоризмы, изречения, пословицы, противопоставление.*

Наиболее ярко особенности представления о действительности проявляются во фразеологизмах. Афоризмы, изречения, пословицы, поговорки раскрывают мир в его национальной самобытности, приобщая читателя к нравственной оценке событий, действий, поступков и жизни человека.

Объектом нашего исследования является один из фундаментальных концептов греко-римской культуры, как, впрочем, и последующих культур — концепта *женщина*. Концепт — это «идея, включающая не только абстрактные, но и конкретно-ассоциативные и эмоционально-оценочные признаки. Концепты не только мыслятся, но и переживаются» (Ю. Степанов).

Выбор концепта *женщина* (*femina*) не случаен. Этот феномен соотносится с наиболее важными сферами человеческой жизни: хозяйственно-экономической, сексуальной, репродуктивной, психологической, эмоциональной и духовной. *Femina* — это константа биологической и социальной природы человека.